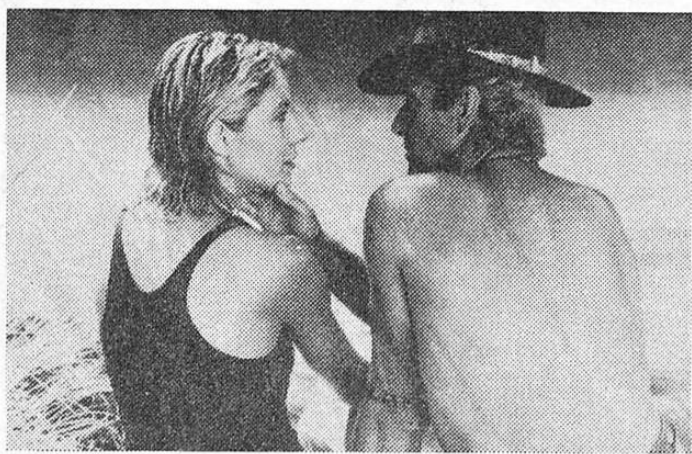

Filmelőzetes

Csütörtöktől kínálják

A Krokodil Dundee című ausztrál filmvígjáték egyik kockája.

A holnap, augusztus 20-án kezdődő műsorhét nem hoz különösebben emlékezetes élményt ígérő filmeket. *Kritika helyett előzetes tájékoztatóként* szólunk a miskolci premiermozikban látható három új filmről. (Egyébként ez a három film szerepel az országos premierprogramban is.)

Elsőként *A cápaetető* című, *NDK-beli* filmet említem. Egy fiatalember a film központi alakja, akinek tíz nap múlva három esztendőre katonai szolgálatra kell bevonulnia. Ezt a tíz napot próbálja a maga számára emlékeztető tenni, főleg pedig női kapcsolatot keres, mivel az addig kimaradt az életéből. Több érdekes kalandot él meg, s ezek tükrében a német társadalom életébe is bepillanthatunk, ám végül is egy süketnéma lány kíséri ki a vasúthoz, amikor bevonul.

A *Krokodil Dundee* című film *Ausztráliában* készült, s részben ott is játszódik. Története nem éppen újszerű: egy dúsgazdag rokonsággal rendelkező amerikai újságíró *Ausztráliában* készült riportot írni vadászkalandokról. Így kerül össze a *Krokodil Dundee*nek emleget-

tett férfiúval, akinek bátorsága, vadsága, civilizálatlansága megnyeri tetszését olyannyira, hogy magával viszi New Yorkba. A folytatást nem nehéz kitalálni: eltéphetetlen szerelem.

Messze eltér e két filmtől a harmadik, a *holland* származású *A szenvedély hatalma*. Századunk húszas éveiben játszódik Észak-Hollandia akkor nagyon elmaradt, sötét vidékén. Hőse egy falusi ezermester, aki nem éppen törvénytisztelő, sőt egy hatgyermekes asszonnyal is szerelmi kapcsolatot létesít, miközben a férj börtönben van. A puritán falu ezt nem tűrheti, különösen, hogy a hat gyermeket árva házába adja az anya. Többször megfenyegetik őket, végül menekülni kényszerülnek, de a férfit súlyos börtönbüntetésre ítélik, az asszony meg elmegyógyintézetben fejezi be életét. Nem éppen szívvidító történet.

Szívesen hívtuk volna fel filmkedvelő olvasóink figyelmét érdemesebb művekre is. De a magyar filmforgalmazás *ezt kínálja most*, az augusztus 20-szal kezdődő műsorhétben...

(bm)

Dániai úti jegyzetek (2.)

Küzdelem a tengerrel...

A Hojer Molle...

Toftlundi otthonunkból az első utunk Romo szigetére vezet. Amíg gömbölyítik, vissza a kilométereket az autóbussz kerekerei, Henrik az e tájon élő emberekkel beszél. A dán emberről, aki itt él, és él a Jylland-félsziget délnyugati partvidékén. Jó és rossz, örömteli és megátalkozott szomszédságban; örökös küzdelemben az Északi-tengerrel.

Ez a harc, ez a küzdelem életre-halálra megy. A

tenger újra és újra megpróbálja visszaszerezni a jelenlegi partvidékét. Mintha folyton „ösi jogait” mondaná, tűzné támadásai hatalmas hullámszázaira.

Évszázadok óta folyik ez a küzdelem. Az ember szeretné itt elhódítani a tengerrel a számára is szükséges helyet. Szeretné visszaszorítani a tengert, hogy újabb települést helyen megvehesse a lábát, és élhessen. Érzékeltes kép tárul

elénk arról, hogyan is megy ez a „polderesítés” — azaz a visszahódítás. Nem csupán azért megy, hogy az árterület megnövelésével csökkentsék a tenger életét is pusztító esélyét. Arra is való, hogy a megnyert terület a mezőgazdaság, az állattartás javára hasznosítsák.

Hogy — amit látunk — szakmailag hogyan is megy, nos, annak kifejtésére szakíró vállalkozhatna csak, valamely tanulmányban. Mi azt látjuk, ami a szemmel befogható, s azt érzékeljük — a mondatok hangsúlyai-ban — ami Henrik szavai-ból nyelvünkre fordítódik: az itt élő dán ember, lehet, vesztesen hagyja el a „terepet”. De emlékezik arra, hogy a tenger rettentés támadásai ezek és ezek pusztulását okozták. Települések lettek semmivé e tájon, e partvidéken. — Íme, ott is van egy ház, az eredeti állapotában helyreállítva, üresen ugyan, de figyelmeztetőül is! — „Mi éltünk itt, te, tenger! És látod, csak teste-kezt és falakat tudtál lerombolni, a hitünket nem!”

Ott kezdtem el, hogy Romo szigetére mentünk. Ez az egy híján száz négyzetkilométer kiterjedésű sziget egy negyven esztendővel ezelőtt megépült, tíz kilométer hosszúságú gátúton közelíthető meg. Hogy egyáltalán „közelíthetjük meg” ezt a szigetet, azt hiszem, az maga az emberi akaratnak és magát legyőzni nem hagyásának a fényes bizonyítéka. Vendéglátóink természetesen a sziget nyugati részére visznek. Nézzünk szembe itt az Északi-tengerrel!

Persze, nem tudhatták a program összeállításakor, hogy ezen a délutánon nem süt hétóra a nap. Fúj a szél, a tenger (most csak) morcos. Egyébként ez itt vé-

geláthatatlan hosszúságban homokstrand — a nyári idényben turistaparadicsom. Fürdeni most nem tudunk. Vigasztalásul Mariann — Henrik felesége — arról beszél, hogy ne is bánkódjunk az idő ilyen, mai járásán, mert megeshetett volna, hogy az itt viládezők sok-sok ezretől menni sem tudunk... Ő mesélte azt is, hogy megtörtént e helyen: ragyogó időben (főleg az NSZK-ból jönnek ide időt mútatni) a kocsikat a víz közelében hagyták, s mire betempóztak a tengerbe, megkimenekültek a vízből, kocsijukat egyszerűen beleppte a dagálllyal támadó tenger...

A következő nap délelőttjén ismét a nyugati partra megyünk, még délebbre, csaknem a határig. „Igaz, hogy itt születtem, de ez Dánia legszebb vidéke” — mondja Henrik az autóbusszban. És folytatódik az itt élt, itt élő emberek tántoríthatatlan hitű küzdelemével való ismerkedés. A hatalmas anyagi áldozatot és emberi munkát igénylő gátépítések-ről hallunk. A magát megadni ugyancsak nem hajlandó tenger elmúlt évtizedbeli pusztításairól.

Gyönyörű kis településeken utazunk át. De „itt a gyerekeket még a tengerrel ijeszgetik”... Megállunk Hojerben. Hojer anynyit tesz — „Város a gát előtt”... Valkító napsütésben érkezünk; fákkal, virágokkal, csupa zölddel körülvett, természetbe simuló házak, épületek; a békesség és a csend varázslatos hangulata szinte elbódítja az embert. Mintha minden baj itt messze tűnne!... de beme-gyünk a Hojer Molle-be, az 1569-ből való — 1857-ben helyreállított — szelmalom falai közé — és egybekö-zöt itt is a küzdelemnek lehetünk szemtanúi. Kiállítás mutatja be a szőlőárok elleni védekezést, végül pedig levetiük nekünk az 1976-os és 1981-es katasztrófa megörökített képeit.

Jylland délnyugati partvidékén jártunkban újra és újra „Az öreg halász...” jutott eszembe: ez ember nem arra született...

T. Nagy József

Karasszon Dezső orgonaestje

A Collegium Musicum soro-zat keretében Karasszon Dezső orgonaestjét rendezték meg augusztus 10-én este az avasi templomban. Közreműködött Bákon-yi Tamás oboaművész.

Karasszon Dezsőről mű-sorválasztása elárulja, hogy kutató és kísérletező hajlamú művész, aki egyre-másra fedezi föl az orgonairodalom maradványait. Szóló-estjét Buxtehude: g-moll prelúdium és fúgájával indította.

A g-moll prelúdium és fú-ga nem kifejezetten jelentős állomás Buxtehude oeuvre-jének. Az esten a villám-gyors prelúdium virtuóz elő-adása kiválóan példázta a német iskolára oly jellemző kigyóvonal-technikát, ami a skálamenetek és akkord-fel-bontások gömbölyű lekerekítéséről kapta a nevét. Megkapó volt a fúga regisztrálása. Buxtehude a hatás érdekében többször megakasztja a fúga menetét, szabad részeket illeszt közbe. Az ilyen módon föllazított forma széteséssel fenyegethet. Karasszon játéka azonban a tematikus összefüggések alapos ismeretében egységes volt, játékát nem éreztem ingadozónak.

Telemann: c-moll szoná-táját Bákon-yi Tamás játszotta Karasszon Dezső kísé-re-tével. Igen jól összedolgozott produkció volt. Meggyőző erő, egyöntetű hangindítá-sok, karcú oboahang és precíz orgonakiséret jelentették az igazi élményt.

Ezután Steigleder: Vater unser im Himmelreich...

című variáció-sorozatából hallhattunk néhányat. A 44 variációt magába foglaló cik-lus 1627-ben jelent meg elő-ször nyomtatásban. A ko-ráldallam Luther szerzemé-nye. Steigleder műve a ko-rál lényegében homofon-fi-gurális szellemű feldolgozá-sa. Karasszon játékát vilá-gos artikuláció jellemezte, a legerősebb ritmikai elváltoz-tásban is könnyen lá te-hetett ismerni a vezértéma-ra.

Marcello: B-dúr szonátája az oboairodalom kiemelkedő szépségű darabja. A levegős szerkesztés Velence hangul-latát idézi, a hangulatfestő részek élénklése fontosabb minden szerkezeti szabály-nál. Bákon-yi hangszerének virtuóz lehetőségeit is meg-csillagolta. A tételek elra-gadóan hatásos karakter-da-raboknak tűntek. A fraziro-zás és a dinamikai felépítés néhány pillanatban túlbo-nyolítottak tűnt, ami miatt a két művész könnyen a szépelgés hibájába eshetett volna, de ez szerencsére nem következett be.

Vierre: I. orgonaszimfóni-ája zárta ezt a hangulatában is érdekes koncertet. A 6 té-teles mű bemutatása alapo-san próbára tette a művészt és hangszerét. Avasi temp-lomunk orgonája szerényen bár, de kiszolgálta a zene-szerzői elképzelést, csak helyenként volt zavaró a hang-szer nem tökéletes hangolá-sa. Valamennyi tétel nagyon tetszett, mindössze a Finale tolmácsolása tűnt óvatosnak.

Gergely Péter

Üttörőtábor a barlangban

A késő délutáni nap már nem ér le a völgybe. Hűvös nincs szerencsére — bár itt Jósvalfön egy kicsit mindig alacsonyabbra süllyed a hő-mérő higanyszála, mint sík vidékeken —, van viszont jó levegő, halk vízesbogás és madárdal. A bányászuduló udvarán, az asztalok körül: gyerekek. Sajnos hagyomány már — és persze nagy szerencse is — ezt dr. Horváth Gyula, a táborvezető orvos mondja —, hogy nyáridőben nemcsak felnőttek, gyerekek is lakják az üdülőt. Sajnos, mert a légúti megbetegedések, az asztma amolyan nép-betegséggé vált már, ezen a tájon. Az ipar együtt jár a levegőszennyezettség növekedésével, az meg hozza magá-val a betegséget, — de mással is összefügg a króni-kusan beteg gyerekek álla-potának változása. A gyá-korló orvos már nem csodálkozik például, hogy isko-laidó kezdetén — nyilván a kezdet izgalmaival függ össze —, súlyosabbá válhat-nak a tünetek. De a szeren-csét is magyarázni kell egy-kicsit: először a megyei gyer-mekegészségügyi központnak sikerült az országban tábor-t szervezni krónikusan beteg gyerekeknek. Igaz, ehhez Jósvalfő közelsége és bar-langja is szükséges volt, de a bányászok megértése is, hiszen a maguk dolgozóinak is testi-lelki felüdülést jelen-tenek az itt töltött napok.

Hetedszer rendeznek tábor-t Jósvalfőn a krónikusan beteg gyerekeknek. Üttörőtábor-t. Három hét után akár azt is el tudják érni, hogy másfél, két évig tünetmentes legyen a kis páciens, vagy legalább is minimálisra csökkenthető legyen a gyógyszeradag. Hogy ez milyen nagy szó, azt az tudja igazán, aki hosz-szabb időn át rendszeresen gyógyszert szedni kényse-zült. Persze nem egyik perc-ről a másikkra javul a gyer-kek állapota, de most, egy hét elteltével is vannak, akik tünetmentessé váltak.

Ideén költöttek a tábor — így két turnust szervezhet-tek. Az élet egyébként — a reggeli és az esti nagyvízi-tet leszámítva — úgy zajlik, mint más táborokban. Dél-előtt játék, őrsi foglalkozások, daltanulás, filmvetítés (gyak-ran egészségügyi témából) — s délután a kötelező, a legfontosabb program, a bar-lang. Tíz perc alatt minden-ki álomba szenderül, a ta-karókba bugyolálva négy órát töltenek a föld alatt...

Azután megint a foglalkozá-sok — ottjártunkkor éppen Babcszem Janikó történetét tanulták — dallambelbeszélve. Hiába, a záró táborútrere itt is készült műsor, nem is alkárműlyen. Tele sok vidám-sággal, mókával, ami min-den gyerekeknek sajátja. Egy-szer igazi üttörőtáborosokkal együtt voltak Füzerradvány-ban, s Horváth doktor erre most is úgy emlékszik, hogy még kicsit irigyelték is őket a többiek. Mert — igaz, ez azzal is összefügg, hogy tel-jesen szabadjára, felügyelet nélkül nem szívesen hagy-ják percre sem a gyereke-keket — az övéiknek mindig volt program, csinálnivaló. A tábornak ezen részéért pedagógus a felelős és az a négy egészségügyi szakisko-lás, akik a Vöröskereszt út-ján jönnek nyári gyakorlat-ra.

A megyei gyermekegész-ségügyi központ egyébként nemcsak itt szervezett tá-bort kis pácienseinek. Füz-erradványban már koráb-ban táboroztattak, ott is króni-kusan beteg gyerekeket, Jósvalfőre két turnust is si-került szervezni. Igaz, így kissé rövidebb idővel a ko-rábbiaknál. Ez speciális tá-bor — magyarázza az orvos-vezető — a barlang teszi az-zá. A barlang, amelynek két tennében most egyszerre, egy időben körülbelül ötven-n gyógyulhatnak. De amelynek vannak bővíthető tennei, s ki tudja, egyszer, ha jobb idők járnak, talán bővíthetjük is. Mert egész-séget nyerni — ez nagyon fontos dolog.

Csutorás Annamária

Művészeti album

A XIX. század több kivá-ló tehetségű képzőművésze-ről nem jelent meg eddig átfogó monográfia, festésze-ti örökségünket nem ismer-jük eléggé. A *Képzőművé-szeti Kiadó* 1980-ban indít-otta útjára *Nagy magyar mesterek* című sorozatát, s annak 12. köteteként adta most közre a *Kovács Mihály* munkásságát bemutató művészeti albumot.

Kovács Mihály ősei Bor-sodból — Gelejből — szá-r-maztak Heves megyébe. 1818-ban Abádszalónk született, s 14 éves korában figyel-tek fel tehetségére. Az Or-czy család karolta fel, s vállalta iskoláztatását. *Ludányi Gabriella* monográfi-ája színes és sokrétű ko-rrajzot ad, ami Kovács Mi-hály megismerésén túl is érdekessé teszi a kötetet. Erre szükség is van, mert Kovács *meglehetősen szűk körben ismert mester*, pe-dig munkássága a nemzet számára is az európaivá vá-lást segítette. Itáliában, Spa-nyolországban és Bécsben élt, de igazi hazájának Egert vallotta. Személyében egy egész korszak művészi-embe-ri magatartásformáját ismerhetjük meg. Művészetét az a lendület hatja át, mely a reformkor óta a magyar értelmiség legjobbjait lel-kesítette. Az Eger köré tö-mörülő egyházközségi köz-pont legkedveltebb meste-reként sok oltárképet fest-tett.

A kötet szövegének külön érdekessége, hogy gyakran idéz Kovács Mihály naplójából, melyben ismert kortársakra vonatkozó megá-lapítások és a kor művésze-ti életére utaló észrevételek találhatók.